

Na osnovu Programa rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, za 2012. godinu, sačinjena je:

INFORMACIJA

o realizovanim mjerama u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona i mogućnost unapređivanja stanja

Zenica, oktobar 2012. godine

1. UVOD

Programom rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2012. godinu planirano je razmatranje dokumenta „**Informacija o realizovanim mjerama u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona i mogućnost unapređivanja stanja**“. U izradi ovog dokumenta učestvovali su: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, JU Služba za zapošljavanje, Ministarstvo privrede, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Privredna komora, Biznis servis centar i REZ agencija.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku i Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona i resornih ministarstava.

Na području Zeničko-dobojskog kantona po podacima Federalnog zavoda za statistiku zaključno sa 30.06.2011. godine ukupan broj stanovnika je 399.856, od čega je 75.738 starosti od 0-14 godina, 275.167 od 15-64 godine i 48.951 stariji od 65 godina.

U avgustu mjesecu 2012. godine na području Kantona evidentirano je ukupno 69.419 lica koja traže posao od čega je 34.600 žena. I dalje se veliki broj nezaposlenih lica prijavljuje u Službu za zapošljavanje zbog ostvarenja prava na zdravstvenu zaštitu, odnosno aktivno traženje posla nije njihov prvenstveni cilj.

U narednom dijelu ove informacije bit će predložene aktivnosti i mjere usmjerene ka obezbjeđivanju pretpostavki za zapošljavanje odnosno samozapošljavanje nezaposlenih osoba na području Zeničko-dobojskog kantona u 2011. i 2012. godini, sa uporednim podacima te stanje zaključno sa avgustom 2012. godine. Također dat je osvrt na stanje u oblasti zaposlenosti i nezaposlenosti, uticaj provedenih aktivnosti i mjera na zapošljavanje te realizacija predloženih mjera iz Analize stanja u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona usvojenoj u 2011. godini i mogućnosti unapređivanja stanja.

2. STANJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA

Prosječan broj zaposlenih u 2011. godini iznosio je 70.926 osoba što je za 2,1% više u odnosu na 2010. godinu. S obzirom na stanje na evidenciji nezaposlenih osoba na području Kantona povećanje broja zaposlenih od 2,1 % nije dovoljno da se riješi problem nedovoljnog broja novih radnih mjesta koji bi omogućili apsorpciju nezaposlenih osoba.

Prosječna registrirana nezaposlenost u 2011. godini iznosila je 66.932 osobe, što je manje za 221 osobu ili 0,3% u odnosu na prosječnu nezaposlenost u 2010. godini.

Tabela br.2.1.: Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti

Period	Zaposleni	%	Nezaposleni	%
2008.	73.267	54,35	61.529	45,65
2009.	70.907	51,91	65.689	48,09
2010.	69.424	50,83	67.153	49,17
2011.	70.926	51,00	66.932	49,00

S A D R Ź A J

	Str.
1. UVOD	4
2. STANJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA.....	4
2.1. Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti	4
2.2. Pregled prosječnog broja zaposlenih i nezaposlenih osoba po općinama Zeničko-dobojskog kantona za 2011. godinu	5
3. ZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.....	6
3.1. Pregled zaposlenih po područjima standardne klasifikacije djelatnosti	7
3.2. Pregled prosječne zaposlenosti, na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2009.-2011. godina.....	8
4. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.....	9
4.1. Pregled nezaposlenih osoba u odnosu na stepen stručnog obrazovanja.....	9
4.2. Pregled novoprijavljenih, brisanih sa evidencija i zaposlenih uz posredovanje službe ZE-DO kantona, nezaposlenih osoba.....	12
4.3. Kvalifikaciona struktura lica koja traže zaposlenje po općinama u Zeničko-dobojskom kantonu za 8. mjesec 2012.godine.....	13
4.4. Pregled zaposlenih i nezaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu po mjesecima u 2012. godini.....	14
5. AKTIVNOSTI NA REALIZACIJI MJERA ZA ZAPOSŁJAVANJE U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU.....	15
5.1. Poticaj zapošljavanja realizovanjem Programa posredstvom Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.....	15
5.1.1. Projekti na unapređenju zapošljavanja	16
5.1.2. Pregled realizovanih aktivnih i pasivnih programa za poticaj zapošljavanju i samozapošljavanja za period 2010.-2012.godine.....	18
5.1.3. Uticaj primjene zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica na zapošljavanje.....	20
5.2. Poticaj zapošljavanja putem ministarstva privrede.....	20
5.2.1. Koncesije.....	20
5.2.2. Poticaji privrednim subjektima.....	21
5.3. Poticaj zapošljavanja i samozapošljavanja putem ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu.....	23
5.3.1. Koncesije.....	23
5.4. Aktivnosti Biznis servis centra na unapređenju zapošljavanja.....	24
5.4.1. Realizovanje projekta „Kreditno–garancijski fond Vlade ZDK.....	24
5.4.2. Realizovanje međuregionalnih projekata.....	26
6. PREGLED REALIZACIJE MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA	27

Grafikon br. 1.

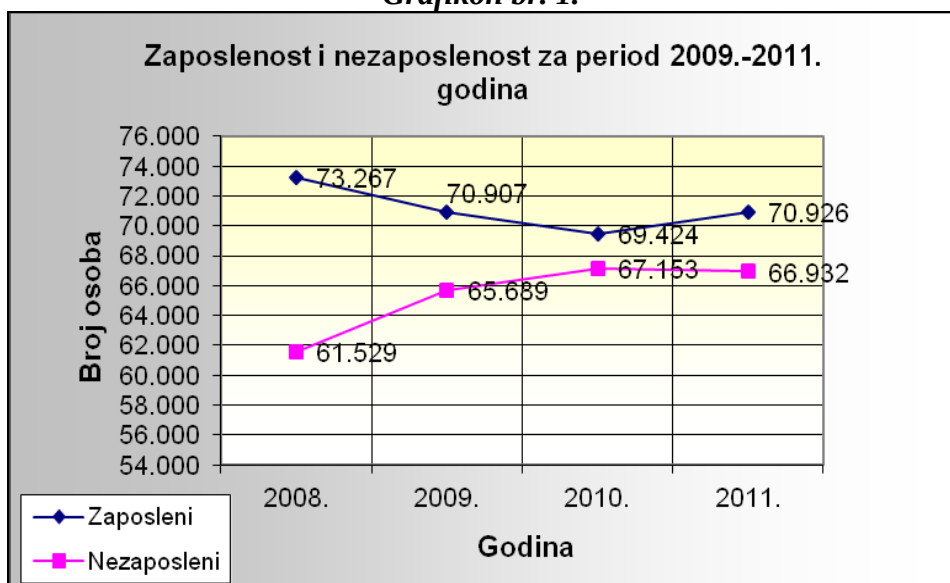

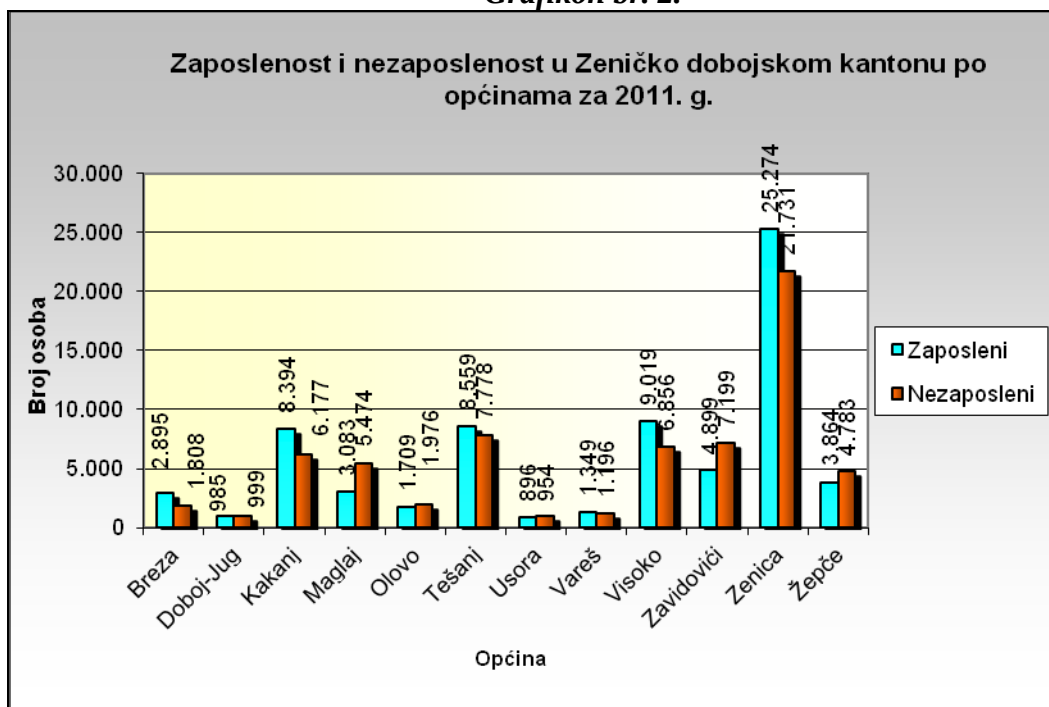
Tabela br. 2.2.: Pregled prosječnog broja zaposlenih i nezaposlenih osoba po općinama Zeničko-dobojskog kantona za 2011. godinu

Općina	Broj zaposlenih		Broj nezaposlenih	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Breza	2.895	650	1.808	1.086
Doboj-Jug	985	323	999	443
Kakanj	8.394	2.187	6.177	2.959
Maglaj	3.083	1.240	5.474	2.953
Olovo	1.709	660	1.976	940
Tešanj	8.559	3.588	7.778	3.228
Usora	896	218	954	448
Vareš	1.349	425	1.196	610
Visoko	9.019	3.906	6.856	3.515
Zavidovići	4.899	1.704	7.199	3.317
Zenica	25.274	9.210	21.731	11.320
Žepče	3.864	1.623	4.783	2.254
UKUPNO ZDK	70.926	25.734	66.932	33.073

U 2011. godini ukupan prosječan broj zaposlenih je bio 70.926 osoba, od čega je 25.734 žena a broj nezaposlenih osoba je iznosio 66.932, od čega je 33.073 žena. Prosječna neto plaća iznosila je 702,83 KM.

Interesantno je istaći da je u općinama Kakanj, Breza, Tešanj, Visoko i Zenica veći broj zaposlenih u odnosu na broj nezaposlenih, a veći broj nezaposlenih u odnosu na broj zaposlenih u općinama Maglaj, Zavidovići i Žepče.

Grafikon br. 2.

3. ZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Na području Zeničko-dobojskog kantona, kao nosioca razvoja privrede Federacije Bosne i Hercegovine, najrazvijenije industrijske grane su metalurgija, metaloprerađivačka industrija, proizvodnja energije, rudarstvo, šumarstvo i drvoprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija.

Najviše stanovnika Zeničko-dobojskog kantona je zaposleno u prerađivačkoj industriji, 22.085 osoba ili 31,1%, a najmanje u djelatnosti finansijskog posredovanja, 989 osoba ili 1,4%.

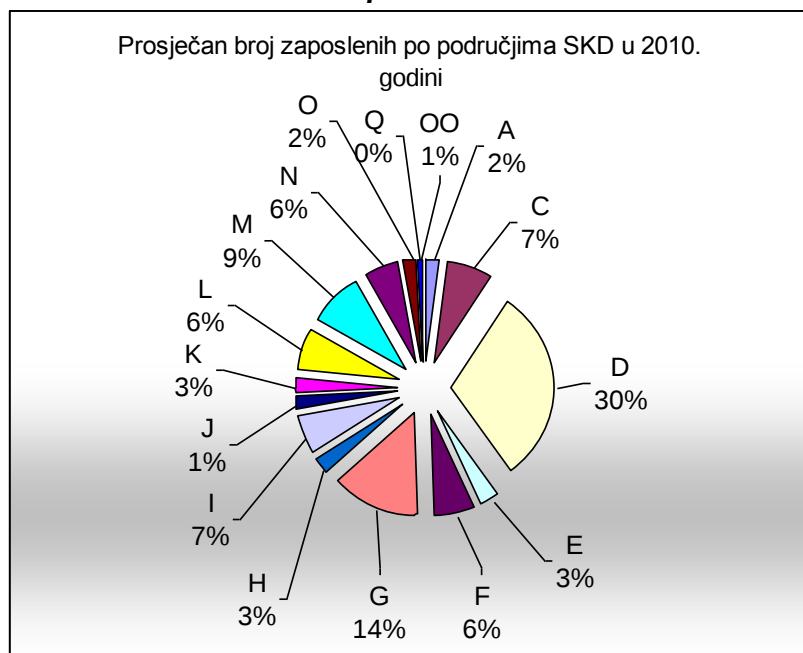
Prema Federalnom zavodu za statistiku, u 2010.god. na području Zeničko-dobojskog kantona je bilo registrovano ukupno 5.390 pravnih subjekata, dok se taj broj povećao u 2011. godini za 270, odnosno za 5% i iznosio je 5.660 pravnih subjekata. Broj registrovanih obrta u 2010. godini bio je 7.767, a u 2011. godini taj broj je smanjen na 6.943 obrta, što je smanjenje za 10,60%. Kada govorimo o obrtima njihov broj se u 2011. godini, u odnosu na 2010. godinu, smanjio u svim djelatnostima osim u poljoprivredi, gdje se broj obrta povećao za 60.

Kanton posjeduje značajne potencijale za razvoj malih i srednjih preduzeća, koja mogu podržati djelatnost i razvoj velikih preduzeća, te predstavljaju ključni izvor preduzetničkih vještina, inovacija i u najvećoj mjeri doprinose privrednom razvoju, brže se prilagođavaju novim trendovima, nosioci su zapošljavanja, a pogotovo u uslovima recesije pokazala su se bolje nego velika preduzeća.

Zbog ovoga je potrebno pružiti podršku malim i srednjim preduzećima koja sa malim kapitalom mogu inicirati razne oblike privređivanja i imati ključnu ulogu u ekonomskom oporavku i otvaranju novih radnih mjesta.

Tabela br. 3.1.: Pregled zaposlenih po područjima standardne klasifikacije djelatnosti

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2010. godini	Udio u %	Prosječan broj zaposlenih u 2011. godini	Udio u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1.604	2,31	1.587	2,24
B	Ribarstvo	0	0,00	2	0,00
C	Vađenje ruda i kamena	4.875	7,02	4.922	6,94
D	Prerađivačka industrija	21.219	30,56	22.085	31,14
E	Proiz.snbd./opskrba elekt.energ, gasom/plinom i vodom	2.282	3,29	2.293	3,23
F	Građevinarstvo	4.393	6,33	4.113	5,80
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motonih vozila	9.548	13,75	9.863	13,91
H	Ugostiteljstvo	1.741	2,51	2.033	2,87
I	Prijevoz, skladištenje i veze	4.554	6,56	4.513	6,36
J	Finansijsko/financijsko posredovanje	1.027	1,48	989	1,39
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	2.069	2,98	2.104	2,97
L	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno soc. osiguranje	4.429	6,38	4.496	6,34
M	Obrazovanje	6.053	8,72	6.192	8,73
N	Zdravstveni i socijalni rad	3.923	5,65	4.006	5,65
O	Ostale javne, komunalne, društvene i vlastite uslužne djelatnosti	1.208	1,74	1.296	1,83
P	Djelatnost kućanstva	0	0,00	2	0,00
Q	Eksteritorijalne organizacije i tijela	5	0,01	5	0,01
OO	Neraspoređeno po djelatnostima KD	494	0,71	425	0,60
	UKUPNO	69.424	100	70.926	100

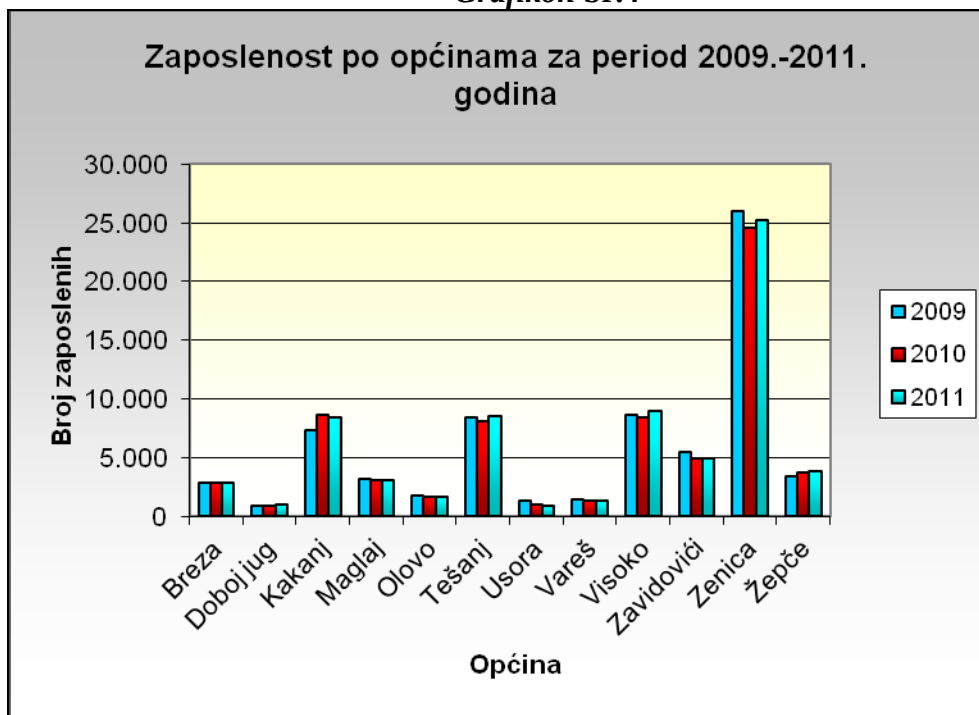
Grafikon br. 3.

Analizirajući prethodnu tabelu može se zaključiti da se broj zaposlenih u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu značajnije povećao u djelatnostima - prerađivačka industrija i ugostiteljstvo, a broj zaposlenih u građevinarstvu znatno smanjio, tako da je udio broja zaposlenih u građevinarstvu u odnosu na ukupan broj zaposlenih smanjen sa 6,33% na 5,80%.

Tabela br.3.2.: Pregled prosječne zaposlenosti na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2009.-2011. godina

Područje	2009		2010		2011		Lančani index		
	broj	%	broj	%	broj	%	2009.	2010.	2011.
Breza	2.921	4,12 %	2.883	4,15 %	2.895	4,08 %	100	98,70	99,11
Doboj jug	864	1,22 %	906	1,31 %	985	1,39 %	100	104,86	114,00
Kakanj	7.388	10,42 %	8.704	12,54 %	8.394	11,83 %	100	117,81	113,62
Maglaj	3.160	4,46 %	3.105	4,47 %	3.083	4,35 %	100	98,26	97,56
Olovo	1.754	2,47 %	1.621	2,33 %	1.709	2,41 %	100	92,42	97,43
Tešanj	8.422	11,88 %	8.111	11,68 %	8.559	12,07 %	100	96,31	101,63
Usora	1.365	1,93 %	1.009	1,45 %	896	1,26 %	100	73,92	65,64
Vareš	1.457	2,05 %	1.328	1,91 %	1.349	1,90 %	100	91,15	92,59
Visoko	8.666	12,22 %	8.428	12,14 %	9.019	12,72 %	100	97,25	104,07
Zavidovići	5.485	7,74 %	4.958	7,14 %	4.899	6,91 %	100	90,39	89,32
Zenica	26.043	36,73 %	24.630	35,48 %	25.274	35,63 %	100	94,57	97,05
Žepče	3.382	4,77 %	3.741	5,39 %	3.864	5,45 %	100	110,62	114,25
ZDK	70.907	100,00 %	69.424	100,00 %	70.926	100,00 %	100	97,91	100,03

Grafikon br.4

Kao što se iz tabele broj 3.2. vidi, u 2011. godina prosječna zaposlenost je povećana u odnosu na 2010. godinu za 1.502 osobe odnosno 2,2 %, a u odnosu na 2009. godinu povećanje prosječne zaposlenosti je bilo za 19 osoba.

Ovi podaci ukazuju da se na području Kantona u toku 2011. godine ostvario pozitivan rast prosječne zaposlenosti, ali još uvijek nedovoljan da se apsorbuje veliki broj nezaposlenih osoba.

4. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

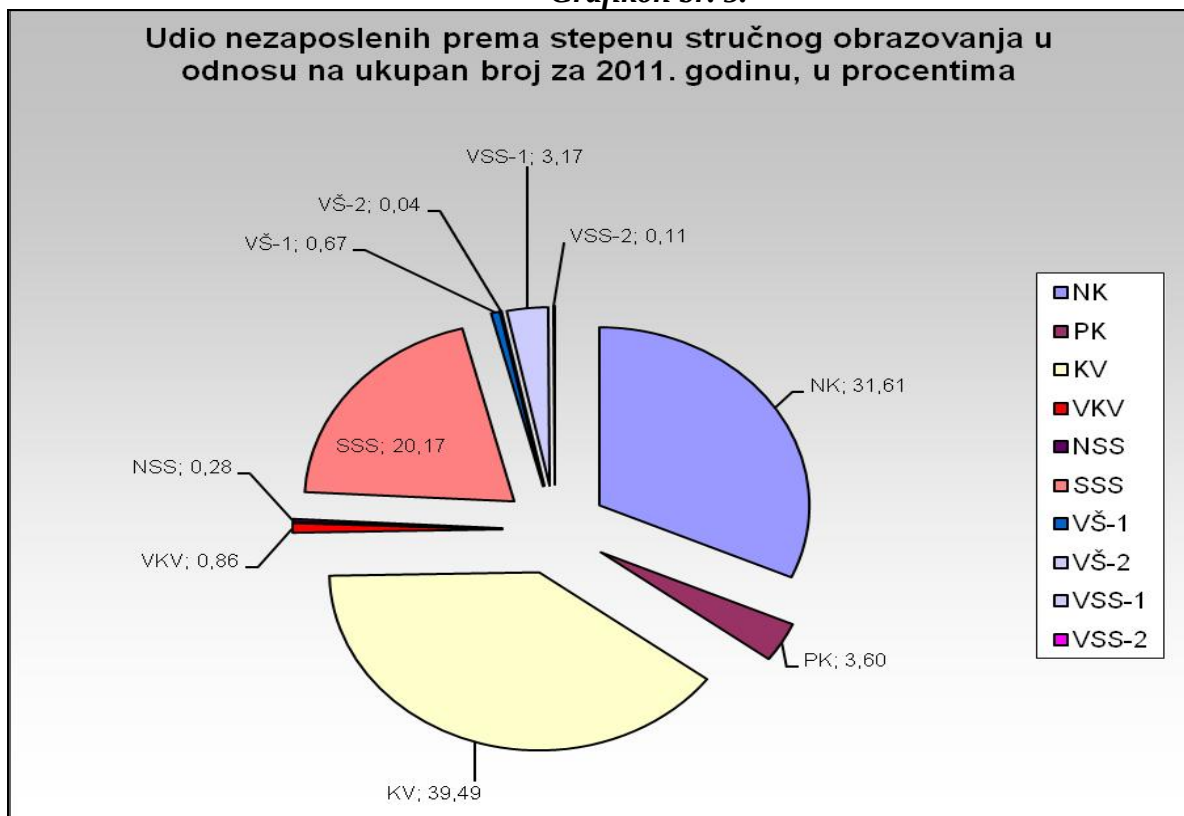
Zaključno sa 31.08.2012. godine na području Kantona evidentirano je ukupno 69.419 osoba koja traže posao od čega je 34.600 žena. Veliki broj nezaposlenih osoba nalazi se na evidenciji Službe za zapošljavanje zbog ostvarenja prava na zdravstvenu zaštitu, odnosno aktivno traženje posla nije njihov prvenstveni cilj.

U tabeli broj 4.1. prezentovani su podaci o nezaposlenim osobama u odnosu na njihovo stručno obrazovanje za vremenski period od 2009. do 2011. godine.

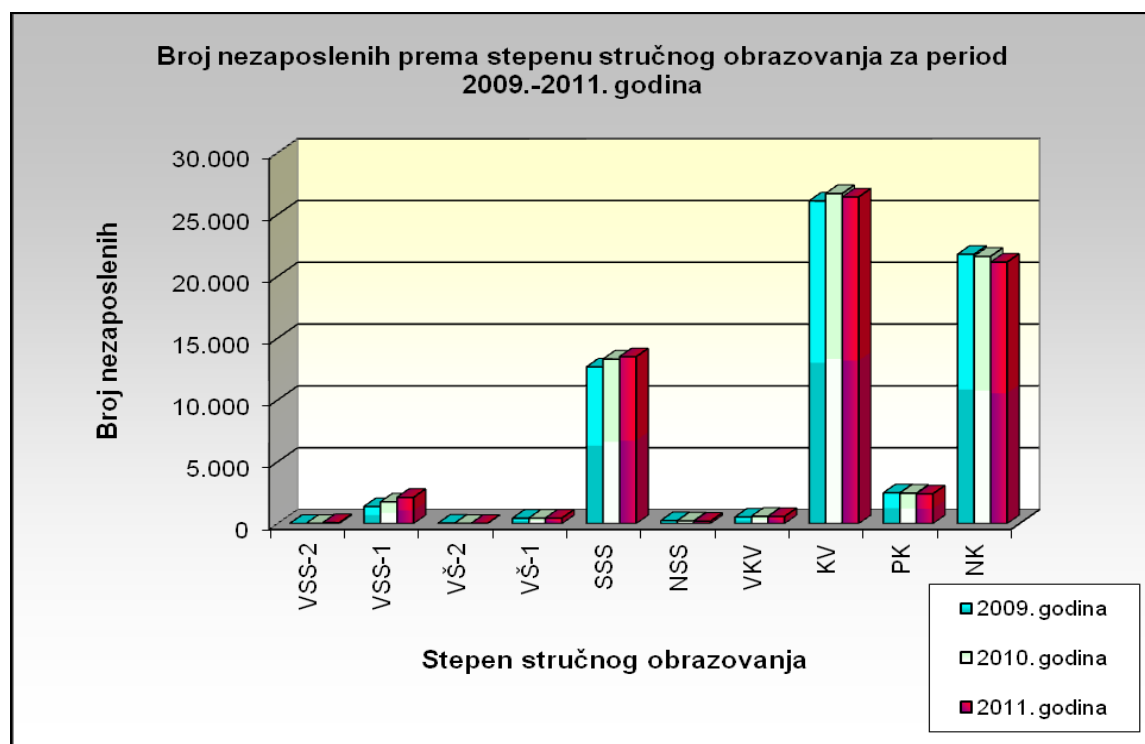
Tabela br.4.1.: Pregled nezaposlenih osoba u odnosu na stepen stručnog obrazovanja

Stepen stručnog obrazovanja	2009. godina		2010. godina		2011. godina	
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Nekvalifikovani radnik (NK)	21.787	33,17	21.620	32,20	21155	31,61
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	2.488	3,79	2.462	3,67	2411	3,60
Kvalifikovani radnik (KV)	26.105	39,74	26.706	39,77	26430	39,49
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	532	0,81	591	0,88	574	0,86
Niže stručno obrazovanje (NSS)	237	0,36	221	0,33	189	0,28
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	12.680	19,30	13.310	19,82	13503	20,17
Više stručno obrazovanje (VŠ-1)	432	0,66	444	0,66	448	0,67
Više stručno obrazovanje (VŠ-2)	36	0,05	23	0,03	24	0,04
Visoko stručno obrazovanje (VSS-1)	1.385	2,11	1.755	2,61	2123	3,17
Magistri (VSS-2)	7	0,01	21	0,03	75	0,11
UKUPNO	65.689	100,00%	67.153	100,00%	66.932	100,00%

Grafikon br. 5.

Grafikon br. 6.

Analizirajući prethodnu tabelu vidljivo je da je najveći broj nezaposlenih osoba i dalje nekvalifikovana i kvalifikovana radna snaga, kao i osobe sa srednjom stručnom spremom. Značajno povećanje broja nezaposlenih osoba zabilježeno je kod VSS-a, sa 1.755 nezaposlenih osoba u 2010. godini na 2.123 osobe u 2011. godini, što izraženo u procentima iznosi 21,00%.

Zbog ove činjenice i u 2012. godini Vlada Zeničko-dobojskog kantona odobrila je sredstva za poticaj zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba - VSS pripravnika do 30 godina starosti.

Prema podacima koji se vode u Službi za zapošljavanje veliki broj nezaposlenih osoba je u dobnoj granici od 21 do 45 godina starosti, odnosno u dobi najveće radne aktivnosti.

Razlozi za visoku stopu nezaposlenosti mladih su: nedovoljna usklađenost obrazovanja sa tržištem rada, siva ekonomija, veća starosna dob radne snage, što mladima otežava pristup poslovima. Sa povećanjem dužine čekanja zaposlenja opada i vjerovatnoća pronalaska zaposlenja, jer u dužem vremenskom razdoblju nezaposlenost vodi pogoršavanju kvaliteta postojeće radne snage. Ekonomski rast iziskuje stalne nove radne vještine, a bez stalne edukacije i ne postoji mogućnost unapređenja i inoviranja znanja o novim tehnologijama i vještinama.

Na broj nezaposlenih osoba i relativne odnose prema starosnoj dobi i dužini traženja zaposlenja, uticalo je više faktora, kao što su: višegodišnje nepodudaranje ponude i potražnje na tržištu rada, fluktuacija radne snage na relaciji poslodavci – Služba za zapošljavanje (Biroi rada), proces privatizacije i prestrukturiranja, stečaja i likvidacije preduzeća (otpuštanja viška zaposlenika), te prisutne ekonomske krize.

Tabela 4.2.: Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa 31.08.2012. g.

Rbr	Aplikacija - obilježje		UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Žepče
1	Ukupan broj lica koja traže ZAPOSLENJE (2+3+4+5+6)	Svega	69.419	22.085	1.878	1.028	6.487	5.666	2.016	8.207	997	1.293	7.305	7.410	5.047
		Žena	34.600	11.720	1.168	467	3.110	3.037	957	3.436	479	641	3.771	3.438	2.376
2	Demobilisana lica	Svega	12.704	3.083	269	270	772	1.198	247	2.206	292	314	1.551	1.282	1.220
		Žena	796	207	28	25	34	111	22	85	26	46	52	66	94
3	Broj nezaposlenih - RVI	Svega	1.162	301	18	19	62	144	31	166	14	17	93	202	95
		Žena	26	8	0	2	3	4	0	0	0	1	4	4	0
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	Svega	806	170	17	9	108	12	15	90	8	1	104	25	247
		Žena	442	89	16	7	60	8	7	56	5	0	57	16	121
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	Svega	887	368	28	15	55	99	9	95	2	15	34	58	109
		Žena	297	130	15	9	13	36	1	28	1	9	8	16	31
6	Ostala nezaposlena lica	Svega	53.860	18.163	1.546	715	5.490	4.213	1.714	5.650	681	946	5.523	5.843	3.376
		Žena	33.039	11.286	1.109	424	3.000	2.878	927	3.267	447	585	3.650	3.336	2.130
7	Novoprijavljena lica	Svega	2.014	634	83	40	199	121	49	280	20	42	207	189	150
		Žena	1.080	353	57	16	100	71	27	144	15	20	104	101	72
8	Broj lica brisanih iz evidencije	Svega	1.081	392	48	21	110	80	28	128	11	24	111	65	63
		Žena	437	173	20	6	36	43	11	54	1	9	44	21	19
9	Broj korisnika novčane naknade	Svega	1.973	766	61	32	148	63	175	166	16	34	272	156	84
		Žena	842	384	22	14	53	29	30	69	7	17	129	52	36
10	Broj korisnika zdravstvene zaštite	Svega	50.514	17.905	1.382	676	3.296	3.092	1.394	5.789	710	937	6.019	5.330	3.984
		Žena	23.627	9.596	882	201	1.199	1.110	626	1.852	293	481	3.110	2.409	1.868
11	Broj prijavljenih slobodnih radnih mjest	Svega	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0
		Žena	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Broj stvarno zaposlenih u izvještajnom mjesecu	Svega	634	249	21	18	57	45	15	80	6	13	59	42	29
		Žena	250	110	9	5	18	26	3	29	0	2	26	16	6
13	Od ukupno brisanih u izvještajnom mjesecu - zaposleno s evidencije	Svega	82	26	0	0	0	6	2	0	0	0	48	0	0
		Žena	36	10	0	0	0	6	2	0	0	0	18	0	0

Tabela br. 4.3.: Kvalifikaciona struktura osoba koja traže zaposlenje po općinama u Zeničko-dobojskom kantonu za 8 mjesec 2012 godine

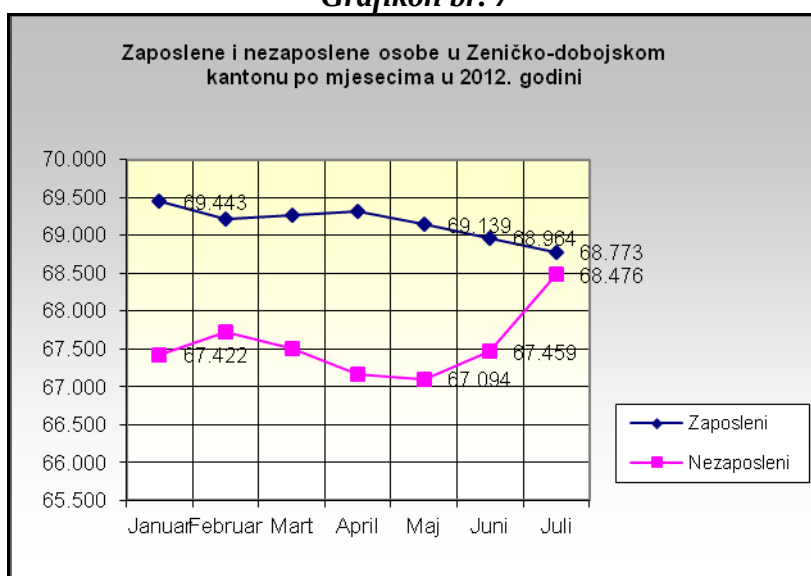
Biro	Ukupno Žene	Stepen stručnog obrazovanja								
		Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PK	NK
Zenica	Ukupno	22.085	1.205	247	4.829	132	277	8.435	906	6.054
	Žena	11.720	850	166	2.999	131	40	3.600	242	3.692
Breza	Ukupno	1.878	150	30	620	11	5	619	38	405
	Žena	1.168	99	21	411	8	0	329	32	268
Doboj-Jug	Ukupno	1.028	29	2	170	5	10	451	24	337
	Žena	467	20	1	113	4	0	161	8	160
Kakanj	Ukupno	6.487	362	62	1.281	12	30	2.788	146	1.806
	Žena	3.110	239	47	763	9	2	1.073	38	939
Maglaj	Ukupno	5.666	160	38	749	0	30	2.056	192	2.441
	Žena	3.037	103	24	450	0	3	828	59	1.570
Olovo	Ukupno	2.016	96	14	588	0	2	611	13	692
	Žena	957	46	9	273	0	0	241	3	385
Tešanj	Ukupno	8.207	279	56	1.180	13	74	3.449	383	2.773
	Žena	3.436	195	33	722	11	5	1.231	77	1.162
Usora	Ukupno	997	22	4	156	0	15	456	24	320
	Žena	479	17	3	86	0	5	180	9	179
Vareš	Ukupno	1.293	51	7	322	8	8	462	40	395
	Žena	641	28	2	174	8	0	173	8	248
Visoko	Ukupno	7.305	386	63	1.525	0	24	2.914	62	2.331
	Žena	3.771	268	43	1.010	0	4	1.294	35	1.117
Zavidovići	Ukupno	7.410	332	55	1.700	0	30	3.088	186	2.019
	Žena	3.438	204	41	920	0	1	1.186	30	1.056
Žepče	Ukupno	5.047	143	33	1.002	0	34	1.982	371	1.482
	Žena	2.376	90	27	621	0	2	738	141	757
UKUPNO	Ukupno	69.419	3.215	611	14.122	181	539	27.311	2.385	21.055
	Žena	34.600	2.159	417	8.542	171	62	11.034	682	11.533

U prvih osam mjeseci ove godine registrirano je ukupno 69.419 nezaposlenih osoba od čega je 34.600 žena ili 49,8%. Najveći broj nezaposlenih je prijavljen u općini Zenica 22.085 ili 31,8 % , općini Tešanj 8.207 ili 11,80 % te u općini Zavidovići 7.410 nezaposlene osobe ili 10,70%.

Tabela br. 4.4. Pregled zaposlenih i nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu po mjesecima u 2012. godini

Period	Zaposleni	Nezaposleni
Januar	69.443	67.422
Februar	69.209	67.721
Mart	69.270	67.499
April	69.308	67.170
Maj	69.139	67.094
Juni	68.964	67.459
Juli	68.773	68.476

Grafikon br. 7

Podaci o broju zaposlenih u kantonu u julu 2012. godine ukazuju na i dalje prisutno smanjenje broja zaposlenih osoba. U julu 2012. godine ukupan broj zaposlenih iznosio je 68.773 osobe.

S druge strane, broj nezaposlenih lica u julu 2012. godine se nastavio uvećavati (68.476 osoba), što je sigurno jednim dijelom uzrokovano povećanjem radne snage po osnovu završenog školovanja.

Pregled po mjesecima za navedeni period dat je u tabeli broj 4.4.

5. AKTIVNOSTI NA REALIZACIJI MJERA ZA ZAPOSŁJAVANJE U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

U narednom dijelu ove informacije bit će predočene aktivnosti i mjere usmjerene ka obezbjeđivanju pretpostavki za zapošljavanje odnosno samozapošljavanje nezaposlenih osoba na području Zeničko-dobojskog kantona u 2011. i 2012. godini. Raniji periodi obrađeni su u dokumentu Analiza stanja u oblasti zapošljavanja koja je usvojena u 2011. godini.

5.1. Poticaj zapošljavanja realizovanjem Programa posredstvom Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona

- I. U 2012. godini Služba za zapošljavanje ZDK je u nešto manjem obimu u odnosu na prethodne godine nastavila sa aktivnostima na realizaciji programa podsticaja zapošljavanja. Realizacija nekih od programa koji su započeli u prethodnoj, nastavljena je u ovoj godini. Jedan od takvih programa je „Mladi poduzetnik“ kojim je sufinansirano samozapošljavanje 13 mladih nezaposlenih osoba. U toku ove godine objavljen je Javni poziv PIU SESER-a kojim se sufinansira zapošljavanje, samozapošljavanje, prekvalifikacija i dokvalifikacija, nadalje program zapošljavanja pripravnika 100+ (finansiran od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona), programi Federalnog zavoda za zapošljavanje i to Omladinsko poduzetništvo, Program povratnika, Pilot projekat Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting, te program Prilika za sve kojim se sufinansira zapošljavanje svih kategorija nezaposlenih osoba. Programe sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja invalidnih osoba kreira Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, te isti više nisu u nadležnosti Zavoda i kantonalnih službi.
- II. Svake godine u okviru Službe se realizuje po nekoliko poticajnih programa za zapošljavanje različitih ciljnih skupina nezaposlenih osoba, od kojih navodimo programe, odnosno novčane poticaje za zapošljavanje: mladih, žena, Roma, povratnika, starijih osoba, VSS pripravnika, samozapošljavanja kroz otvaranje malih biznisa iz različitih oblasti privređivanja i dr. Programi se realizuju po unaprijed utvrđenim kriterijima i na transparentan način, odnosno isključena je bilo kakva diskriminacija ili favoriziranje određenih poslodavaca. Također, monitoring i evaluacija svih programa je sastavni dio ukupnih aktivnosti u realizaciji svakog programa poticaja zapošljavanja, te u skladu s tim, na osnovi informacija o efektima prethodnog programa, vrše se usklađivanja sa praksom tj. sa tržištem rada, odnosno vrše se korekcije i inoviranja u novim programima.
- III. Indirektna saradnja između poslodavaca, Službe i sektora obrazovanja je ostvarena kroz implementaciju aktivnosti po projektu kojeg finansiraju Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (Jedinica za implementaciju projekata socio-ekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja - PIU SESER) i Federalni zavod za zapošljavanje od kredita Svjetske banke. Aktivnosti realizovane po ovom projektu uključuju prekvalifikaciju, dokvalifikaciju i obuke za deficitarna zanimanja.
- IV. Osnovama o poduzetništvu kroz trodnevnu edukaciju, obučene su sve mlade osobe kojima je odobrena aplikacija po programu Mladi poduzetnik. Kroz aktivnost Profesionalno informisanje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, preko 10.000 osoba je u 2012. godini upoznato o stanju na tržištu rada, suficitarnim i deficitarnim zanimanjima, pravima i obavezama nezaposlenih osoba, mogućnostima daljnijeg školovanja, itd.
- V. U zadnje dvije godine realizovano je nekoliko projekata koji su imali za cilj unaprjeđenje efikasnosti rada Službe, te osiguranje veće efikasnosti rada sa nezaposlenim osobama i

poslodavcima. To su pilot biro Zenica (po projektu IALM), otvaranje Centra za informisanje, savjetovanje i obuku u Zenici (po projektu YERP) i otvaranje Job kluba u Kaknju (po projektu YEP).

Pošto su navedeni projekti primjeri dobre prakse i pokazali su se uspješnima, namjera Službe je da u narednom periodu iste aktivnosti proširi i na druge općinske biroe rada.

5.1.1. Projekti na unapređenju zapošljavanja

Unapređenje tržišta rada zahtijeva širi raspon aktivnih mjera tržišta rada, moderno upravljanje ljudskim resursima, poboljšanje komunikacijskih kanala između svih nivoa javnih službi za zapošljavanje kao i sa poslodavcima i nezaposlenima, operativni IT sistem za prijenos podataka i jačanje osposobljavanja javnih službi za zapošljavanje.

▪ *Projekat „Centar za informisanje, savjetovanje i obuku – CISO“*

Projekat „Centar za informisanje, savjetovanje i obuku – CISO“ je projekat UNDP-a, u čijoj realizaciji učestvuju Federalni zavod za zapošljavanje sa kantonalnim službama.

Centar za informisanje, savjetovanje i obuku – CISO u Službi za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona postoji od marta 2011. godine. U ovom centru pružaju se ciljnim grupama usluge informiranja, savjetovanja i održavanje obuka vezanih za planiranje i razvoj karijere.

Možemo reći da su za to vrijeme postignuti značajni rezultati.

Neki od najznačajnijih su (podaci zaključno sa septembrom, 2012.):

- 2198 mladih (što je 91,58% od ukupnog broja planiranih) od 15 – 30 godina je posjetilo CISO i potražilo bilo kakvu pomoć pri zapošljavanju,
- 801 mladih je prisustvovao radionici Info seminar,
- 602 osobe su prisustvovala radionici Pisanje CV-a i popratnog pisma,
- 550 osoba je prisustvovalo radionici Intervju za posao,
- za 373 osobe je pružena usluga Individualnog savjetovanja u cilju zaposlenja,
- karijerni savjetnici su izradili 414 individualnih planova zapošljavanja,
- 106 korisnika je pohađalo i uspješno okončalo obuku iz Engleskog jezika,
- 100 korisnika je pohađalo i uspješno okončalo obuku ECDL (IT),
- 148 osoba koje su bile korisnici naših usluga je pronašlo zaposlenje,
- 49 osoba je obavilo pripravnčki staž koji je finansirao UNDP.

Pored navedenog svakodnevno se prikupljaju objavljeni konkursi i olakšava se njihova dostupnost korisnicima usluga CISO centra.

Uspostavljanjem CISO centra, služba za zapošljavanje dobila je adaptiran i opremljen multifunkcionalan prostor, osoblje obučeno za pružanje specijaliziranih usluga korisnicima, i mogućnost proširivanja jedne od osnovnih djelatnosti – karijerne/profesionalne orijentacije, što bi za cilj trebalo imati povećanje zapošljivosti mladih.

U planu menadžmenta Službe je da se nastavi sa aktivnostima koje se realizuju u CISO-u, uz proširenje istih.

▪ *Projekat IALM – Improving Active Labour Market (Unapređenje aktivnog tržišta rada)*

Od 01.04.2011. godine otvoren je šalter u birou rada Zenica. Šalter sistem podrazumijeva sljedeće: redovna javljanja i izdavanje uvjerenja o statusu nezaposlene osobe se obavljaju na šalteru, dok savjetodavci vrše prvu prijavu, rade savjetovanje nezaposlenih osoba, te je razvijena aktivnost kontakata s poslodavcima. Od momenta prelaska na ovakav sistem rada znatno su smanjene „gužve“, te je omogućeno da savjetodavci više vremena i pažnje posvećuju nezaposlenoj osobi, što

direktno utječe na njihovo aktivno traženje posla. Aktivnost kontakata s poslodavcima je također ostvarila zapažene rezultate u smislu da se vraća povjerenje poslodavaca u rad Službe.

Veoma značajan efekat projekta se ogleda i u obuci savjetodavaca i iz drugih biroa rada za savjetodavni rad i rad s poslodavcima, te organizovanje „Trening trenera“ za nove i ostale savjetodavce koji nisu prošli obuke po projektu IALM.

▪ *Istraživanje tržišta rada*

U cilju jačanja efikasnosti rada službi za zapošljavanje sve više se nameće potreba mijenjanja postojećih metoda rada u smislu aktivnog djelovanja u samom okruženju a ne na njegovoj periferiji.

Budući da postojeća zakonska rješenja ne obavezuju poslodavce ali i druge učesnike na tržištu rada da međusobno razmjenjuju podatke i informacije, službama za zapošljavanje je preostalo da do neophodnih podataka i informacija dolaze same odnosno odgovarajućim istraživanjem. U tom smislu Služba za zapošljavanje u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje provodi istraživanje tržišta rada na području našeg kantona kako bi se dobile korisne informacije u smislu spoznaje stvarnih problema i potreba tržišta rada.

Tabela 5.1.2.: PREGLED
realizovanih aktivnih i pasivnih programa za poticaj zapošljavanja i samozapošljavanja
za period 2010. - 2012. godine

Red. broj	Naziv poticajnog programa	Datum Javnog poziva	Iznos poticaja po jednoj osobi (u KM)	Ukupan iznos poticaja (u KM)	Broj uposlenih po programu
	2010. godina				
1.	Program poticaja zapošljavanja mladih do 30 godina – VSS, VŠS, SSS i KV (FZZZ)	28.04.2010.	VSS 7.200; VŠS 6.600; SSS 3.000; KV 2.700	847.500	159
2.	Program poticaja zapošljavanja VSS pripravnika (ZDK)	29.10.2009.	5.400	540.000	100
3.	Program dokvalifikacije, prekvalifikacije i obuke (FZZZ)	07.08.2010.	1.500	97.500	65
4.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika (FZZZ)	maj 2010.	3.000 4.500	287.500	91
5.	Program Edukacijom do zaposlenja (FZZZ)	02.02.2010.	1.500	405.000	270
6.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja invalida (FZZZ)	28.04.2010.	8.400	260.400	31
7.	Program zapošljavanja žena starijih od 30 godina (FZZZ)	28.04.2010.	4.500	282.000	94
8.	Program samozapošljavanja žena starijih od 30 godina (FZZZ)	28.04.2010.	4.732,55	203.500	43
9.	Program poticaja zapošljavanja mladih do 30 godina – VSS, VŠS, SSS i KV (FZZZ)	30.10.2010.	-	806.100	169
10.	SSNESP (zapošljavanje, samozapošljavanje)	25.10.2010.	2.200	668.800	304
11.	Program PIU SESER (SSNESP)	25.10.2010.	2.200	664.400	302
12.	SSNESP (obuka) (pasivna mjera)	25.10.2010.	-	119.931	146
13.	Program očuvanja postojeće uposlenosti i informatičke obuke (pasivna mjera)	07.08.2010.	1.500 300	94.500	191
14.	Program volontera (pasivna mjera)	2010.		755.545	479
UKUPNO 2010. godina				6.032.676	2.444
	2011. godina				
15.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika (FZZZ)	28.02.2011.	Zap. 3.000 Samozap. 5.000	82.000	23
16.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma (FZZZ)	21.02.2011.	Zap. 5.000 Samozap. 12.000	57.000	9

17.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena (FZZZ)	07.03.2011.	Zap. 3.000 Samozap. 5.000	561.000	149
18.	Program zapošljavanja mladih 400+ (FZZZ + UNDP)	11.05.2011.	45 SSS i 5 VS/VŠ	146.320	50
19.	Program zapošljavanja mladih do 30 godina (VSS) (Vlada ZDK)	24.05.2011.	4.800 po osobi	1.305.600	272
20.	Program Mladi poduzetnik (FZZZ)	22.09.2011.	7.000 po osobi	91.000	13
21.	Program volontera (pasivna mjera)	2011.	-	576.060	423
22.	SSNESP (PIU SESER i FZZZ)	30.09.2011.	2.200 po osobi	577.000	262
UKUPNO 2011. godina				3.395.980	1.201
	2012. godina				
23.	Program VSS pripravnika „100+“ za 2012. i 2013. godinu (Vlada ZDK)	26.07.2012.	4.800 po osobi	480.000	100
24.	Program zapošljavanja „Prilika za sve“ (FZZZ)	09.08.2012.	-	1.298.495	500
25.	SSNESP (PIU SESER i FZZZ)	07.09.2012.	2.200 po osobi	577.000	262
26.	SSNESP (PIU SESER i FZZZ) - obuka	09.10.2012.	do 1.500	cca. 100.000	80
27.	Program volontera (pasivna mjera)	do 20.04.2012	-	188.700	143
UKUPNO 2012. godina				2.067.195	1.085

5.1.3. Uticaj primjene zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica na zapošljavanje

Zbog primjene Zakon o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica koji se primjenjivao od 1. januara 2007. godine Služba za zapošljavanje nije mogla u potpunosti izvršavati svoje obaveze iz materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, što je izazvalo nezadovoljstvo osoba koje su ostale bez posla, a nisu mogle ostvariti punu novčanu naknadu..

U tabeli br. 5.2. dat je pregled izvora finansiranja novčane naknade demobiliziranim braniocima za vrijeme nezaposlenosti, u periodu 2007. do 31.05.2012. godina.

Tabela 5.1.3.1.: Izvori finansiranja NNDB od 2007. do 31.05.2012. godine

Godina	Izvori finansiranja NNDB				Ukupno
	Služba za zapošljavanje ZDK	FZZZ Sarajevo	Budžet ZE-DO kantona	Budžet FBiH	
2007.	1.994.557	15.942.745	-	-	17.937.302
2008.	6.130.850	6.052.375	2.084.301	5.585.596	19.853.122
2009.	548.427	2.011.296	2.178.262	6.584.442	11.322.427
2010.	-	541.073	2.631.221	5.501.092	8.673.386
2011.	632.848	2.471.987	1.427.227	2.626.467	7.158.529
2012.	-	811.601	-	-	811.601
Ukupno	9.306.682	27.831.077	8.321.011	20.297.597	65.756.367

Iz gore navedenih razloga dovedeno je u pitanje izmirivanje osnovnih finansijskih obaveza koje su utvrđene Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a odnose se, prije svega, na materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba ali i mogućnosti osiguranja odnosno upotrebe sredstava za konkretne programe podsticaja zapošljavanja.

5.2. Poticaj zapošljavanja putem Ministarstva za privredu

U narednom dijelu ove informacije dat je je pregled dominantnih aktivnosti Ministarstva za privredu koje imaju uticaj na zapošljavanje sa posebnim fokusom na 2011. godinu.

Ministarstvo dugi niz godina provodi postupke poticaja i dodjele koncesija koji indirektno imaju uticaj na zapošljavanje u Kantonu.

5.2.1. Koncesije

Zaključno sa 31.12.2011. godine, potpisano je 15. ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju čvrstih mineralnih resursa – krečnjaka, krečnjačkih lapora, gline, kvarcnog pijeska, spilita, dolomita i dijabaza. Neki privredni subjekti su u završnoj fazi pripreme realizacije koncesije, a nekoliko predmeta dodjele koncesije je u različitim stadijima procedura dodjele koncesija.

Iz koncesionih prihoda Ministarstvo realizira Projekat sufinansiranja uspostavljanja industrijskih zona, odnosno izgradnju infrastrukture u njima. Ovim projektom se stvara ambijent za nove investicije, a samim tim i uvjeti za nova zapošljavanja.

Svi koncesionari su obavezni u procesu istraživanja i eksploatacije zapošljavati lica prema Pravilniku o potrebnoj stručnoj spremi zaposlenika koji vrše poslove tehničkog rukovođenja i miniranja na poslovima istraživanja i eksploatacije mineralnih resursa.

U protekloj godini započeta je izgradnja novih proizvodnih kapaciteta u industrijskim zonama u Zavidovićima i Doboj Jugu.

Tabela 5.2.1.1.: Projekti Zona finansirani iz koncesione naknade u 2010. i 2011. godini

NAZIV PROJEKTA	LOKACIJA	IZNOS/KM
Projektna dokumentacija za industrijsko – poslovnu zonu „Vrtlište I“	Kakanj	19.072,52
Izgradnja infrastrukturnih objekata industrijsko – poslovne zone „Vila Tešanj“	Tešanj	193.273,86
Izgradnja infrastrukturnih objekata industrijsko – poslovne zone „Matuzići“	Doboj Jug	271.499,98
Izgradnja infrastrukturnih objekata industrijsko – poslovne zone „Usora“	Usora	270.874,07
Projektovanje i izgradnja industrijsko poslovne zone „Ekonomija Batvice“	Zavidovići	163.133,44
Σ		919.853,86

5.2.2. Poticaji privrednim subjektima

Program „Subvencije preduzećima u privatizaciji i poticaj u industriji“

Za poticaje utvrđene Programom „Subvencije preduzećima u privatizaciji i poticaj u industriji“, koji imaju za cilj stvaranje povoljnog ambijenta za poduzetničke aktivnosti na području Kantona. Vlada Kantona u 2011. godini izdvojila je sredstva u iznosu do 1.756.570,00 KM.

Tabela 5.2.2.1.: Pregled realizacije poticaja privrednim subjektima po općinama u 2011. godini

R. br.	OPĆINA	BROJ ODOBRENIH POTICAJA		IZNOS ODOBRENIH SREDSTAVA POTICAJA	
		'11.	% Udio	'11 (KM)	% Udio
1.	VISOKO	26	25,49	252.868,50	22,02
2.	ZENICA	18	17,65	242.620,00	21,13
3.	TEŠANJ	20	19,61	217.905,00	18,97
4.	ŽEPČE	6	5,88	90.944,50	7,92
5.	BREZA	3	2,94	26.407,00	2,30
6.	USORA	4	3,92	41.000,00	3,57
7.	MAGLAJ	5	4,90	66.779,00	5,81
8.	VAREŠ	0	0	0	0
9.	OLOVO	5	4,90	72.030,00	6,27
10.	KAKANJ	11	10,78	85.000,00	7,40
11.	DOBOJ-JUG	0	0	0	0
12.	ZAVIDOVIĆI	4	3,93	52.951,00	4,61
UKUPNO:		102	100,00	1.148.506,5	100,00

Tabela 5.2.2.2.:Pregled realizacije poticaja privrednim subjektima po djelatnostima u 2011. godini

R. br.	VRSTE POTICAJA	BROJ ODOBRENIH POTICAJA		IZNOS ODOBRENIH POTICAJA	
		'11.	% Udio	'11. (KM)	% Udio
1.	Proizvodnja hrane i pića	35	34,31	275.391,00	23,98
2.	Metaloprerađivačka	25	24,52	310.900,00	27,07
3.	Ostala proizvodne djelatnosti	22	21,57	148.563,00	12,94
4.	Drvoprerađivačka	9	8,82	235.958,00	20,54
5.	Prerađivačka tekstila i kože	11	10,78	177.694,50	15,47
UKUPNO:		102	100,00	1.148.506,5	100,00

Tabela 5.2.2.3.:Pregled odobrenih poticaja privrednim subjektima po vrsti poticaja u 2011 godini

R. br.	VRSTA POTICAJA	BROJ ODOBRENIH POTICAJA		IZNOS ODOBRENIH SREDSTAVA POTICAJA	
		'11.	% Udio	'11. (KM)	% Udio
1.	Subvencioniranje administrativnih troškova	22	21,57	338.200,00	29,45
2.	Regresiranje kamata na investicijske kredite	26	25,49	356.193,00	31,01
3.	Subvencioniranje uvođenja međ. standarda	40	39,22	378.000,00	32,91
4.	Subvencioniranje investicija kod obrta	10	9,80	58.753,50	5,11
5.	Subvencioniranje inovatora	3	2,94	15.000,00	1,31
6.	Subvencioniranje hotela	1	0,98	2.360,00	0,21
UKUPNO:		102	100,00	1.148.506,50	100,00

Dakle, najveći broj korisnika poticaja je evidentiran u općinama Zenica, Visoko i Tešanj gdje su realizirana 64 projekta, što predstavlja 62,74 % od ukupnog broja.

Korisnici poticaja su najviše koristili subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata, uvođenja međunarodnih standarda kvaliteta i regresiranje kamata na investicijske kredite u ukupnom broju od 88 ili 86,2% od ukupnog broja.

Posmatrajući korisnike poticaja prema djelatnostima, evidentno je da su najzastupljeniji iz područja proizvodnje hrane i pića i metaloprerađivačke djelatnosti u ukupnom broju od 60 ili 58,0% od ukupnog broja.

U 2011. godini Ministarstvo za privredu realiziralo je jedan broj projekata koji nisu koncipirani kao prethodni, sa usmjerenjem na opći cilj (razvoj poslovno-poduzetničke infrastrukture, promocija poduzetništva i poduzetničke kulture, pomoć pri pokretanju proizvodnje u IP „Krivaja-Zavidovići”). Ukupan iznos utrošenih sredstava za navedene namjene je 556.100,00 KM.

Realizacijom poticaja postignuti su mnogi direktni i indirektni efekti, kao što su: stvaranje povoljne poduzetničke klime, povećanje zaposlenosti, izvoza, kvaliteta proizvoda i očuvanja postojećih radnih mjesta.

Bitno je istaći da je poticajima podržana:

- izgradnja industrijskih objekata, ukupne površine tlocrta – 9.196,92 m²,
- investicije u osnovna sredstva, ukupnog iznosa – 4.316.862,70 KM.
- uvođenje i certifikacija međunarodnih standarda za upravljanje kvalitetom – 40 certificiranih sistema.

Realizacijom poticaja postignuti su, između ostalog, postavljeni osnovni ciljevi:

- smanjeni su administrativni troškovi kod izgradnje proizvodnih objekata za 338.200,00 KM, kod 22 investitora,
- smanjeni su izdaci za kamate na investicijske kredite za 356.193,00 KM kod 26 investitora,
- smanjeni su troškovi uvođenja međunarodnih standarda za upravljanje kvalitetom za 2378.000,00 KM kod 40 investitora.

Koncept navedenih poticaja sadržan je u Programu rada i Programu utroška budžetskih sredstava Ministarstva za privredu za 2012. godinu, te se daju mogućnosti za njihovo korištenje svim privrednim subjektima u Zeničko-dobojskom kantonu, koji stiču mogućnost upošljavanja i mladim visokostručnim kadrovima.

5.3. Poticaj zapošljavanja i samozapošljavanja putem Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu

U našim uslovima, poljoprivreda najefikasnije ublažava posljedice nezaposlenosti, jer pruža seoskom i prigradskom stanovništvu mogućnost da u vlastitom domaćinstvu za vlastite potrebe, a dijelom i za tržište, proizvedu poljoprivredne proizvode, te na taj način obezbjeđuje hranu za vlastite potrebe i određena novčana sredstva neophodna za život i školovanje djece.

Izdvajanja za poticaje u poljoprivredi nisu na nivou izdvajanja Evropske Unije, a značajno su niža i u odnosu na zemlje u okruženju. Očekuje se da će se ovo stanje u narednom periodu mijenjati u korist poljoprivrede, a ista veoma efikasno može da to vrati kroz zapošljavanje i samozapošljavanje.

U primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji dominira samozapošljavanje. Ulaganja u radno mjesto variraju i ovise od vrste proizvodnje. Najskuplje radno mjesto je u brojlarskoj proizvodnji (oko 50.000 KM) i u proizvodnji jaja (oko 30.000 KM), a najjeftinije u proizvodnji povrća u plastenicima (oko 15.000 KM).

Zapošljavanje u poljoprivredi uglavnom se realizira u kapacitetima prehrambene industrije, reprocentrima za proizvodnju sadnog materijala, specijaliziranim trgovinama poljoprivrednih proizvoda (mesarama), klaonicama, zadrugama i drugo. Na žalost na području Zeničko-dobojskog kantona još uvijek je nezadovoljavajuće ulaganje u kapacitete prehrambene industrije, potrebe za ovim kapacitetima postoje, a uposlio bi se određen broj radnika.

Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu dugi niz godina provodi postupke poticaja u poljoprivredi, dodjele koncesija za iskorištavanje prirodne i mineralne vode, koncesije na Mini hidroelektrane i izdavanje rješenja o ispunjavanju uslova izvođača radova u šumarstvu (po Federalnom Zakonu o šumama) koji indirektno imaju uticaj na zapošljavanje u Kantonu.

5.3.1. Koncesije

Zaključno sa 31.12.2011. godine, na snazi je devet (9) ugovora o dodjeli koncesije za zahvaćanje količina prirodne i mineralne vode na području općina Tešnja, Zenica, Olovo i Maglaj.

Takođe je zaključeno šest (6) ugovora o dodjeli koncesije za minihidroelektrane na području općina, Zavidovići i Zenica, od čega su do momenta izvještavanja izgrađena dva (2) objekta, jedan (1) je u toku izgradnje, a preostala tri (3) su u pripremi.

Davanjem navedenih koncesija, indirektno dolazi do zapošljavanja u Kantonu visokoobrazovanog kadra kao i građevinskih operativaca.

U toku 2011. godine nije bilo dodjele koncesija na vodama, ali su vođene obimne aktivnosti na rješavanju određenog broja samoinicijativnih zahtjeva za dodjelu koncesija.

5.4. Aktivnosti Biznis servis centra na unapređenju zapošljavanja

5.4.1. Realizovanje projekta “Kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog”

Kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog postao je operativan početkom 2008. godine. Ukupno raspoloživi novčani fond za davanje kredita iznosi 1.500.000,00 KM a kreditni fond funkcioniše sa mehanizmom revolving tj. iz vraćenih sredstava se odobravaju novi krediti. Maksimalni iznos kredita je 100.000,00 KM, visina kamatne stope na odobrene kredite iznosi 6mjeseciEuribor + 2,5 a krediti se odobravaju na maksimalni period od 5 godina, u koji je uključen i grejs period u trajanju od 24 mjeseca. Korisnik kreditne linije može biti privredno društvo koje se bavi proizvodnjom ili proizvodno-uslužnom djelatnošću na području Zeničko-dobojskog kantona.

Iz Kreditno-garancijskog fonda Vlade Zeničko-dobojskog kantona do sada je plasirano ukupno 16 kredita u ukupnome iznosu od 1,340.000,00 KM. Visina pojedinačnih kredita iznosila je od 40.000,00 do 100.000,00 KM.

Raspored plasiranih kredita po općinama Zeničko-dobojskog kantona prikazan je u tabeli koja slijedi:

Tabela br. 5.4.1.1. Raspored plasiranih kredita po općinama

Redni broj	Naziv općine	Broj plasiranih kredita	Ukupan iznos plasiranih sredstava
1	2	3	4
1	TEŠANJ	4	400.000,00
2	VISOKO	4	300.000,00
3	ZENICA	6	440.000,00
4	ŽEPČE	2	200.000,00
	UKUPNO	16	1,340.000,00

Uspostavljanje Kreditno-garancijskog fonda Vlade Zeničko-dobojskog kantona i njegova implementacija pokazali su se kao vrlo uspješan i efikasan instrument usmjerenog ekonomskog razvoja. Kreditno-garancijski fond je privrednim društvima osigurao lakši pristup neophodnom kapitalu, a pozajmljeni novac su dobili pod povoljnijim uslovima i uz nižu kamatnu stopu. Istovremeno je došlo do jačanja privatnog preduzetništva, odnosno privrednog razvoja, jačanja finansijskog sektora i do kvalitetnog i sigurnog investiranja.

Evidentni su i mjerljivi efekti Kreditno-garancijskog fonda na poboljšavanje zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona. Zahvaljujući Kreditno-garancijskom fondu Vlade Zeničko-dobojskog kantona došlo je do otvaranja 51 novog radnog mjesta i pomoglo se zadržavanju 500 postojećih radnih mjesta.

U tabelama koje slijede prezentirani su pokazatelji o efektima Kreditno-garancijskog fonda na zapošljavanje po pojedinim općinama i po industrijskim granama.

Tabela br.5.4.1.2. Efekti KGF-a na zapošljavanja po općinama

Redni broj	Naziv općine	Broj zadržanih radnih mjesta	Broj novootvorenih radnih mjesta	Ukupno (3+4)
1	2	3	4	5
1	TEŠANJ	98	6	104
2	VISOKO	116	18	134
3	ZENICA	110	17	127
4	ŽEPČE	176	10	186
	U K U P N O	500	51	551

Tabela br. 5.4.1.3. Efekti KGF-a na zapošljavanja po granama proizvodnje

Red. broj	Naziv industrijske grane	Broj zadržanih radnih mjesta	Broj novootvorenih radnih mjesta	Ukupno (3+4)
1	2	3	4	5
1	Proizvodnja kože i proizvoda od kože	100	17	117
2	Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i duhana	146	8	154
3	Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta	156	9	165
4	Proizvodnja hemikalija, hemijskih proizvoda i vještačkih vlakana	14	0	14
5	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	15	0	15
6	Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	52	1	53
7	Proizvodnja baznih metala i metalnih proizvoda	20	3	23
8	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	47	9	56
9	Proizvodnja električnih i optičkih uređaja	7	5	12
10	Čišćenje industrijskih objekata	6	3	9
	U K U P N O	500	51	551

Do sada postignuti efekti Kreditno-garancijskog fonda Vlade Zeničko-dobojskog kantona su nedvojbeno potvrdili da je ovo izvanredan instrument usmjerenog ekonomskog razvoja i da je potrebno iznaći dodatna novčana sredstva u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona, kako bi se ovaj projekat nastavio i proširio.

U ovom smislu Biznis servis centar je u svom Prijedlogu Budžetskog zahtjeva za 2012. godinu bio predložio da se za nastavak i proširivanje Kreditno-garancijskog fonda u Budžetu Kantona obezbijede sredstva u iznosu od 1,000.000,00 KM. Ako bi se sa komercijalnom bankom postigao multiplikator 3 (koliko je iznosio za postojeći Kreditno-garancijskog fonda) onda bi se za novo kreditiranje mogao stvoriti fond u iznosu od 3,000.000,00 KM. Kako novčana sredstva koja Kanton ulaži u Kreditno-garancijski fond ostaju u formi depozita (kao garancija) kod ovakvog ulaganja praktično nema stvarnih troškova a efekti ulaganja su veliki.

U planu Budžeta Kantona za 2012. godinu za ove namjene planirano je svega 100.000,00 KM, što je nedovoljno za uspostavljanje novog KGF-a jer se sa ovim nivoom deponovanih sredstava može očekivati multiplikator 2, što znači da će se moći plasirati samo 10 kredita. Optimalna vrijednost deponovanih sredstava bi trebalo da se kreće od 500.000 do 1.000.000 KM.

Tokom 2012. godine došlo je do zastoja i u realizaciji postojećeg KGF-a, jer Biznis servis centar još nije dobio saglasnost za raspisivanje Javnog poziva za podnošenje zahtjeva za odobravanje kredita iz KGF-a za 2012. godinu, tako da se novi kreditni zahtjevi više ne mogu razmatrati. Također se još nije razmatrao prijedlog projekta osnivanja novog Kreditno-garancijskog fonda „Osnivanje kreditno-garancijskog fonda za obrtnike u Zeničko-dobojskom kantonu“, koji je Biznis servis centar načinio i uputio početkom 2012. godine.

5.4.2. Realizovanje međuregionalnih projekata

- Tokom 2011. godine je pripremljeno i na razmatranje dostavljeno 13 novih projektnih ideja kojima se po projektnim kriterijima javnih poziva EU može priključiti Zeničko-dobojski kanton.
- Nastavljena je saradnja i pružanje pomoći potencijalnom njemačkom investitoru preduzeću „RWE“ koje je zainteresovano za dobijanje koncesije za izgradnju 8 mini-hidroelektrana na rijeci Krivaji u općinama Zavidovići i Olovo.
- Inostrane ponude za poslovnu saradnju: putem inostranih ponuda prikupljeno 181 zahtjeva za poslovnu saradnju, a interes iskazan od strane 136 domaća preduzeća, upriličene posjete 8 stranih preduzeća domaćim firmama 47 sastanaka sa domaćim firmama realizovano)
- Savjetodavno-uslužni rad sa klijentima (u 2011. godini usluge je koristilo 189 klijenata, i to privredni subjekti, obrtnici i fizička lica koja već posluju ili žele započeti privrednu djelatnost).

6. PREGLED REALIZACIJE MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA

- *Izrada Strategije zapošljavanja Zeničko-dobojskog kantona za 2012.-2016. god.*

Aktivnosti na izradi Strategije zapošljavanja Zeničko-dobojskog kantona, kao predloženoj mjeri za unapređenje stanja u oblasti zapošljavanja su u toku. Radna grupa imenovana od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona sačinila je Projektni zadatak za izradu Strategije zapošljavanja Zeničko-dobojskog kantona za 2012.-2016. god. koji čini sastavni dio tenderske dokumentacije koja se koristi u postupku javnih nabavki. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice raspisalo je konkurentski zahtjev za odabir najpovoljnijeg ponuđača. Odabir najpovoljnijeg ponuđača je u toku. Planirano je da se poslovi izrade strategije zapošljavanja okončaju do kraja 2012. godine.

- *Osigurati sredstva u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju programa podsticaja zapošljavanja putem Službe za zapošljavanje.*

U Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2012. godinu osigurano je 1.028.800,00 KM za realizaciju programa podsticaja zapošljavanja putem Službe za zapošljavanje. U toku 2012. godine nastavljena je realizacija Programa sufinansiranja poticaja zapošljavanja 272 VSS mladih do 30 godina bez radnog iskustva. Za realizaciju ovog projekta utrošit će se sredstva u iznosu od 788.800,00 KM. Preostala sredstva u iznosu od 240.000,00 KM bit će utrošena za realizaciju Programa sufinansiranja aktivnih mjera za podsticaj zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba bez radnog iskustva – „100 + „ VSS pripravnika u 2012/2013. godini.

- *Nastaviti aktivnosti na realizaciji dosadašnjih programa podsticaja zapošljavanja putem Službe za zapošljavanje a koji se odnose na realizaciju programa zapošljavanja povratnika, osoba sa invaliditetom, pripadnika romske populacije, žena, starije radne snage kojim se sprječava dugoročna nezaposlenost, socijalna isključenost i siromaštvo radno-sposobnog stanovništva, a koji su ujedno predviđeni Akcionim planom za zapošljavanje u FBiH (2010-2013).*

U 2012. godini Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona je u nešto manjem obimu u odnosu na prethodne godine nastavila sa aktivnostima na realizaciji programa podsticaja zapošljavanja. Realizacija nekih od programa koji su započeli u prethodnoj, nastavljena je u ovoj godini. U toku ove godine od strane Federalnog ministarstva rada i socijalne politike - PIU SESER-a, objavljen je Javni poziv nezaposlenim osobama, kojim se sufinansira zapošljavanje, samozapošljavanje, prekvalifikacija i dokvalifikacija, stručno osposobljavanje i usavršavanje; te program Federalnog zavoda za zapošljavanje „Prilika za sve“ kojim se sufinansira zapošljavanje svih kategorija nezaposlenih osoba. Programe sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja invalidnih osoba kreira Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, te isti više nisu u nadležnosti Zavoda i kantonalnih službi.

- *Obezbijediti u praksi provođenje Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom u FBiH, kako bi se osiguralo zapošljavanje lica sa invaliditetom.*

U 2012. godini u značajnijoj mjeri je počela implementacija Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom u FBiH. Na osnovu ovog zakona, Odlukom Parlamenta FBiH je osnovan Fond za profesionalnu rehabilitaciju, i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Jedan od osnovnih ciljeva ovog Fonda jeste upravo zapošljavanje osoba sa invaliditetom kroz finansiranje i sufinansiranje programa i projekata. Tako je Fond u okviru prve raspodjele sredstava za dodjelu novčanog stimulansa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom u 2012. godini po osnovu javnog poziva, dodijelio sredstva za 13 poslodavaca sa područja Zeničko-dobojskog kantona za zapošljavanje 13 osoba sa invaliditetom čiji stepen invaliditeta je 60% i više, u ukupnom iznosu od 122.000 KM. Na osnovu drugog javnog poziva za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata za održivost nivoa zaposlenosti, razvoj privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i za unapređivanje profesionalne rehabilitacije, koji je bio namjenjen ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju i privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, nisu dodijeljena sredstva ni jednom subjektu sa područja Zeničko-dobojskog kantona, obzirom da nije bilo takvih zahtjeva.

- *Osigurati primjenu Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica kako bi se primijenila prednost u zapošljavanju, pod jednakim uvjetima, za kategorije branilačke populacije.*

U pojedinim oblastima primjena člana 15. Zakona o dopunskim pravima branitelja i članova njihovih porodica "Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 6/06 i 9/07), se osigurava kroz kriterije prema kojima se branilačkoj populaciji daje prednost pod jednakim uvjetima kod zapošljavanja. Ovaj član Zakona direktno navodi kako je prednost pri zapošljavanju moguće ostvariti u slučaju kada aplikant za radno mjesto, a iz redova branilačke populacije, ima iste kvalifikacije kao i konkurenti na to radno mjesto. Po zahtjevu aplikanta za radno mjesto Ministarstvo za boračka pitanja izdaje preporuku i dostavlja je službenim putem poduzeću/organu koji je raspisao oglas za zapošljavanje. Također, kod provođenja programa ili projekata finansiranja i sufinansiranja zapošljavanja, demobilizirani branitelji se obavezno uključuju kao jedna od ciljnih skupina.

- *Definirati mjere i aktivnosti za poticaj zapošljavanja branilaca i članova njihovih porodica.*

Programom sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ Federalnog zavoda za zapošljavanje, koji je objavljen u avgustu 2012. godine, posebna podrška se daje nezaposlenim demobilisanim braniteljima sa faktorom otežane zapošljivosti. Također projektom Federalnog ministarstva rada i socijalne politike - Jedinica za implementaciju projekata socio-ekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER) i Federalnog zavoda za zapošljavanje kojim se sufinansira zapošljavanje, samozapošljavanje, prekvalifikacija i dokvalifikacija kao jedna od ciljnih grupa odabrani su demobilizirani branitelji koji su bili korisnici prava iz Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica. Programom utroška sredstava sa razdjela Ministarstva za boračka pitanja, planirana su sredstva za poticaj zapošljavanja branilaca i članova njihovih porodica. Dio planiranih sredstava se odnosi na sam Program poticaja zapošljavanja branilaca koji je u fazi izrade, te se ova sredstva nisu koristila; dok je dio sredstava plasiran putem Sparkasse banke za povećanje sredstava Revolving kreditne linije za zapošljavanje branilaca i članova njihovih porodica. Na ovaj program Revolving kreditne linije uglavnom apliciraju demobilizirani branitelji, te je u 2012. godini uposlano 10 osoba.

- *Obezbijediti mehanizme za olakšanje registracije i pokretanja poslovanja kako bi se ubrzao razvoj u sektoru malih i srednjih preduzeća koja sa malo kapitala mogu imati značajnu ulogu u ekonomskom oporavku i razvoju te otvaranju novih radnih mjesta.*

Stanje u oblasti registracije i pokretanja poslovanja je i u Zeničko-dobojskom kantonu kao i u čitavoj BiH nedovoljno efikasno. Pored određenih aktivnosti vezanih za smanjenje administrativnih opterećenja još uvijek je komplikovana procedura koju treba ispoštovati u procesu registracije i pokretanja poslovanja, kao i dug period potreban za registraciju. U julu mjesecu 2012. godine od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje raspisan je Javni poziv za učešće u pilot projektu „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“. Cilj projekta je da se korisnicima inkubatora obezbjede osnovni preduvjeti za pokretanje i održavanje vlastitog biznisa tokom prve godine poslovanja.

- *Nastaviti i unaprijediti proces korištenja instituta koncesije kao razvojne mogućnosti obzirom da se iz koncesionih prihoda mogu realizirati projekti koji će obezbijediti otvaranje novih radnih mjesta, kao što je to slučaj sa Projektom sufinansiranja uspostavljanja industrijskih zona.*

Nastavljene aktivnosti korištenja instituta koncesije što je i obrađeno pod tačkama 5.2.1. i 5.3.1.

- *Obezbijediti da Zeničko-dobojski kanton značajnije participira u uspostavljanju, opremanju i djelovanju industrijsko-poslovnih zona u svim općinama na području Kantona kako bi se kroz njihovu obezbjeđenu poslovnu infrastrukturu olakšalo osnivanje i rad novih privrednih društava.*

Putem Ministarstva za privredu realizira se Projekat sufinansiranja uspostavljanja poslovnih-poduzetničkih zona, odnosno izgradnju infrastrukture u njima. Sredstva za ovaj projekat obezbjeđuju se iz prihoda od koncesija, tako da je u 2011. godini izdvojeno 536.761,36 KM.

Dana 31. jula ove godine od strane Ministarstva za privredu objavljen je javni poziv za prikupljanje zahtjeva za odobravanje i dodjelu (refundaciju) finansijskih sredstava namjenjenih subvencioniranju troškova organizacije i izgradnje poslovnih zona na području Zeničko-dobojskog kantona. Ovim projektom pruža se potpora poduzetnicima kod izgradnje poslovnih prostora i potiče se osnivanje novih poduzeća, odnosno stvara se ambijent za nove investicije, i za stvaranje novih radnih mjesta.

- *Iskoristiti pozitivna iskustva finansiranja poljoprivredne proizvodnje putem revolving kredita iz fonda EU te uložiti napore za povećanjem sredstava u ovom fondu kako bi se veći broj poljoprivrednih proizvođača mogao uključiti u dobivanje ovih kreditnih sredstava.*

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva raspolaže fondom u iznosu od 500.000 KM za nabavku steonih junica ili muznih krava, koji je donacija EU za Zeničko-dobojski kanton. Fond za nabavku steonih junica po zahtjevu donatora nalazi se u IK banci Zenica koja servisira kredite odobrene iz ovog fonda. Korištenje ovog fonda u saradnji sa IK bankom je do sada vrlo efikasno jer su instrumenti za vraćanje kredita kreirani kao i kod kredita bilo koje komercijalne banke, a uslovi vraćanja su najpovoljniji.

- *Iznaći mogućnosti za ukрупnjavanje gazdinstava što je preduvjet da se proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda osigura egzistencija domaćinstva poljoprivrednog*

proizvođača. Samim tim povećao bi se i broj registriranih proizvođača u poljoprivrednoj djelatnosti.

Svake godine povećava se broj registriranih poljoprivrednih proizvođača. Sigurno da je jedan od glavnih razloga za to i taj što je uvjet za dobivanje poticaja od strane Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da podnosioc zahtjeva za poticaj ima registriranu proizvodnju. Do sada je oko 100 poljoprivrednih proizvođača registriralo svoju djelatnost u proizvodnji povrća u plastenicima, uzgoju brojlera, proizvodnji jaja, proizvodnji mlijeka na velikim farmama. Posebno su značajni efekti datih poticaja u poljoprivrednoj proizvodnji a koja se odnosi na praktično izvozno orijentiranu proizvodnju –proizvodnja malina, američka borovnica, kupine i sl.

- *Nastaviti sa aktivnostima na analiziranju javnih poziva EU kojima se po projektnim kriterijima može priključiti Zeničko-dobojski kanton, te priprema projektne dokumentacije i potpisivanje projektnog partnerstva.*

BSC i dalje intenzivno radi na praćenju i analizi javnih poziva EU kojima se po projektnim kriterijima može priključiti Zeničko-dobojski kanton, te pripremi projektne dokumentacije i potpisivanju projektnog partnerstva.

Tokom 2011. godine pripremljeno je i na razmatranje dostavljeno 13 novih projektnih ideja. Predlaže se jačanje saradnje između BSC-a i ministarstava i javnih ustanova iz njihovog područja djelovanja u smislu davanja prijedloga i aktivnijeg pripremanja projektnih ideja kojim bi se moglo aplicirati na fondove Europske unije.

- *Podržavati i jačati, u skladu sa potrebama privrednika, projekte poticaja koji doprinose većem zapošljavanju u proizvodnom sektoru. U dodjeli ovih poticaja mora se obezbijediti maksimalna transparentnost i objektivnost prilikom vrednovanja, ispunjavanja utvrđenih kriterija kao i kontrola realizacije. Poticajna politika se mora stalno pratiti i po potrebi inovirati uz povećanje budžetskih sredstava za ove namjene.*

Poticaji privrednim subjektima ministarstva za privredu kroz Program „Subvencije preduzećima u privatizaciji i poticaj u industriji“ uglavnom se dodjeljuju poslodavcima koji se bave proizvodnom djelatnošću, takođe i određeni programi Službe za zapošljavanje kao što je Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ kod odobravanja sredstava namjenjenih za sufinansiranje zapošljavanja osoba prioritet daje poslodavcima iz proizvodne djelatnosti i izvozno orijentirane djelatnosti.

Nastavlja se rad na maksimalnoj transparentnosti i objektivnosti prilikom vrednovanja, ispunjavanja utvrđenih kriterija kao i kontrole realizacije projekata poticaja u zapošljavanju. Poticaji se objavljuju na web stranici Zeničko-dobojskog kantona i dostupni su svim zainteresiranim.

- *Kao mjera direktne podrške poslodavcima predlaže se mjera davanja novčanog poticaja radi novog zapošljavanja, naročito proizvodnih zanimanja. Praksa susjednih zemalja regiona ukazuje na efikasnu primjenu ovog direktnog poticaja. Poticajna sredstva po jednom novozaposlenom radniku mogla bi da budu od 5.000 do 10.000 KM, u zavisnosti od vrste proizvodnje i dužine obaveznog zapošljavanja. Dužina obaveznog zapošljavanja ne bi trebala da bude manja od dvije godine. Kod ove vrste direktnog poticaja potrebno je osigurati efikasne mehanizme za sprečavanje njegove zloupotrebe (npr. otpuštanje pa prijem istih radnika i sl.) kao i brz povrat poticajnih sredstava u slučaju da aplikant iz bilo kojih razloga ne ispuni svoju ugovorom definisanu obavezu.*

Ova mjera nije realizirana radi čega se predlaže u zavisnosti od raspoloživih izvora sredstava Kantona ili Federacije BiH iznalaženje mogućnosti i za njenu realizaciju u narednom periodu.

- *Inicirati kod Vlade Federacije BiH usvajanje dugogodišnjih zahtjeva privrednika za smanjenjem doprinosa i poreza na plaće i iz plaća i drugih fiskalnih i parafiskalnih opterećenja privrede (naknade za šume, vode, turizam i dr.). Prema izvještaju kantonalne Uprave za inspekcijske poslove, poslodavci kao glavni razlog izbjegavanja prijavljivanja zaposlenika, odnosno njihovog prijema u radni odnos, navode relativno visok procenat doprinosa za penzijsko-invalidsko i zdravstveno osiguranje, u odnosu na ekonomsku moć poslodavaca.*

Iako su pokrenute inicijative i aktivnosti na realizaciji navedene mjere, još uvijek nije ništa učinjeno. Federalni zavod za programiranje razvoja izradio je dokument „Poreska reforma u funkciji investicija i zapošljavanja“ kojim se predlažu konkretni i provedivi oblici rasterećenja privrede odnosno smanjenje direktnog oporezivanja rada. Zbog njenog izuzetnog značaja za oblast privređivanja i zapošljavanja potrebno je koordinirano i sinergijsko djelovanje Vlade Kantona i Vlade Federacije BiH, Skupštine Kantona i Parlamenta Federacije BiH, klubova političkih stranaka i svih parlamentaraca sa područja Zeničko-dobojskog kantona na njenom hitnom provođenju.

- *U cilju olakšanja uslova privređivanja i većeg zapošljavanja inicirati kod općina Zeničko-dobojskog kantona značajnije smanjenje visina naknada koje plaćaju privrednici u pripremi i obavljanju svojih poslovnih djelatnosti a koje se odnose na naknadu za uređenje gradskog građevinskog zemljišta i naknadu za korištenje gradskog građevinskog zemljišta.*

Mjera koja se odnosi na naknadu za uređenje gradskog građevinskog zemljišta i naknadu za korištenje gradskog građevinskog zemljišta nije realizovana, te je potrebno kod svih općina sa područja Zeničko-dobojskog kantona insistirati na njenom provođenju i tražiti povratne informacije o učinjenim aktivnostima.

- *Osigurati saradnju između poslodavaca, Službe za zapošljavanje i sektora obrazovanja, sa ciljem obezbjeđivanja institucionalnih, organizacionih, tehničkih, kadrovskih i drugih pretpostavki za uspješno izvršenje poslova prekvalifikacije, dokvalifikacije, stručnog obučavanja i poboljšanja praktičnih znanja nezaposlenih osoba, kao suštinskog uslova za povećanje šanse za njihovo brže zapošljavanje.*

U proteklom periodu ostvarena je indirektna saradnja između poslodavaca, Službe i sektora obrazovanja kroz implementaciju aktivnosti po projektu SSNESP, kojeg finansiraju PIU SESER i Federalni zavod za zapošljavanje od kredita Svjetske banke. Aktivnosti realizovane po ovom projektu uključuju prekvalifikaciju, dokvalifikaciju i obuke za deficitarna zanimanja. Od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje trenutno je otvoren „Javni poziv nezaposlenim osobama da se prijave za učešće u programima obuke“, putem kojeg se nudi prekvalifikacija, dokvalifikacija i stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba, sve u cilju lakšeg zapošljavanja. Trenutno nije poznat broj korisnika i iznos novčanih sredstava koja će biti odobrena za Zeničko-dobojski kanton.

- *S ciljem promicanja poduzetništva raditi na upoznavanju učenika i studenata sa tržišnim uslovima, te potrebama tržišta za novim znanjima i vještinama.*

Ova mjera se realizira kroz aktivnost „Profesionalno informisanje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola“. Preko 10.000 osoba je u 2012. godini upoznato sa stanjem na tržištu rada, suficitarnim i deficitarnim zanimanjima, pravima i obavezama nezaposlenih osoba, mogućnostima daljnjeg školovanja, itd. Kroz trodnevnu edukaciju, obučene su sve mlade osobe kojima je odobrena aplikacija po programu Mladi poduzetnik.

- *Pokrenuti inicijativu za izmjene Zakona o radu i Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, u smislu obavezivanja poslodavaca da Službama za zapošljavanje moraju dostavljati prijave o slobodnim radnim mjestima te izvještaje o zasnivanju radnih odnosa jer prema sadašnjim zakonskim rješenjima poslodavci nisu obavezni prijavljivati slobodna radna mjesta Službama za zapošljavanje niti dostavljati izvještaje o zasnivanju radnih odnosa sa zaposlenicima.*

U Parlamentu Federacije BiH u toku je procedura razmatranja i usvajanja Nacrta „Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine“ koji je utvrdila Vlada Federacije BiH. U našem kantonu Javna rasprava je održana 24.02.2012. godine. Na javnoj raspravi podneseno je više primjedbi od strane poslodavaca i institucija. Očekuje se da će se ubrzo donijeti novi Zakon.

- *Potrebno je inicirati izmjene i dopune Zakona o radu u Federaciji Bosne i Hercegovine, u smislu detaljnijeg propisivanja ovlaštenja inspektora rada i veće ovlasti u pogledu mogućnosti i obaveze preduzimanja mjera u cilju sprječavanja nezakonitog radnog angažovanja kod poslodavaca, odnosno suzbijanja rada na crno, odnosno ovlašćivanja inspektora rada na svim nivoima da zabrani rad poslodavaca kod kojih se utvrdi nezakoniti rad, tj. rad na crno. Propisane novčane kazne za ovu vrstu prekršaja su nesvrshodne i nepravovremene. Za uspješnu borbu protiv tzv. rada na crno neophodno je organizirati češće akcije inspekcijske kontrole na području cijele Federacije BiH.*

U Nacrtu Zakona o radu koji je u parlamentarnoj proceduri predloženim rješenjima konkretnije se utvrđuje nadležnost i daju se veće ovlasti inspektorima rada kod provođenja nadzora nad primjenom propisa o radu, što će između ostalog uticati i na suzbijanje rada na crno.

- *Podržavati i pomagati unapređivanje i efikasnost rada Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, usmjerene ka osiguranju ukupnih kadrovskih, organizacionih, tehničkih i drugih kapaciteta, neophodnih za uspješniju realizaciju aktivnosti u funkciji provođenja reformskih mjera i osiguranja veće efikasnosti Službe u radu sa nezaposlenim osobama i poslodavcima.*

Trenutno se provodi više projekata koji imaju za cilj unapređenje efikasnosti rada Službe za zapošljavanje, te osiguranje veće efikasnosti rada sa nezaposlenim osobama i poslodavcima. To su pilot biro Zenica (po projektu IALM), Centar za informisanje, savjetovanje i obuku u Zenici (po projektu YERP), gdje je po završetku pilot faze projekta planirano da se nastavi sa aktivnostima koje se realizuju u CISO-u, uz proširenje istih.

Takođe je otvoren Job club (klub za traženje posla) u sklopu biroa za zapošljavanje u Kaknju (po projektu YEP). Pošto su navedeni projekti primjeri dobre prakse u smislu jačanja kadrovskih kapaciteta i pokazali su se uspješnima, namjera Službe je da u narednom periodu iste aktivnosti proširi i na druge općinske biroe rada. Pored gore

navedenih Služba za zapošljavanje uključena je i u projekat ICBES koji za cilj ima jačanje institucionalnih i kadrovskih kapaciteta u sektoru zapošljavanja što bi doprinijelo smanjenju stope nezaposlenosti i trajanja perioda nezaposlenosti te unaprijedilo učinkovitost javne potrošnje u mjerama tržišta rada.

- *Inicirati kod Vlade Federacije BiH reformu porezne politike u oblasti dohotka sa prijedlogom uvođenja većih stopa poreza za veće dohotke, čime bi se mogla ostvariti dodatna sredstva za provođenje aktivnih mjera zapošljavanja.*

Ova mjera nije realizovana.

- *Osigurati sredstva u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju projekata kapitalnih ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje koja može, baveći se poljoprivrednom djelatnosti, obezbijede minimum egzistencije za domaćinstvo.*

Ova mjera nije realizovana.

- *Obezbijediti povoljna kreditna sredstva za investiranje u kapacitete za preradu poljoprivrednih proizvoda (prerada voća i povrća, proširenje postojećih kapaciteta za preradu mlijeka i sl.) za koje postoji potreba na području Kantona.*

Ova mjera nije realizovana.

Potrebno je u narednom periodu za mjere koje nisu realizirane ili su djelimično realizirane, poduzeti aktivnosti na obezbjeđenju i osiguranju uvjeta da se iste u narednom periodu realiziraju. Vlada Zeničko-dobojskog kantona bi u narednom periodu trebala da zaduži resorna ministarstva da definiraju aktivnosti i rokove sa ciljem realizacije istih.

U izradi ovog dokumenta učestvovali su:

- Jasenka Jukić, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
- Mario Vrbić, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
- Suljo Čolaković, JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona,
- Amir Abazović, Ministarstvo privrede,
- Zuhdija Kovač, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
- Rasim Bajrić, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
- Hamzaliya Mandžukić, Privredna komora Zeničko-dobojskog kantona,
- Hidajet Keleštura, Biznis servis centar,
- Maja Kišić, član, REZ Agencija.

Ministarstvo za rad socijalnu
politiku i izbjeglice

Zenica, oktobar 2012. godine